

REACIO DE LA ENTRADA DEL EXER-
cicio Portugues en la Galicia y de la presa y demolicio
de la villa de Saluaterre y tambe dona noticia del
pagado y municion y donde se le han pre-
sentes en dia Pasa.

O señor Viola de Athies Mestre de cap General de la armada Portuguesa, volgué entrar dins Galicia, y pendrer la villa de Saluaterre, comunicátho ab lo Conde de Castelmelhor Governador de las armadas de la Prouincia, entre Douno, y Miño, tenint orde de edificar set barques per fer passar vna partida de la gent: pero tenint a les hores aparell algu de municions, diferiren esta execucio fins a tant estiguessen prouchits de totes les coses necessaries per esta empresa.

Aquesta vila de Saluaterre cituada sobre la ribera de Miño, conté 500. fochs ab vn castell nomenat lo Palacio del Comte, y ére molt fort per esser vchi de la frontera de Portugal, y encara que la vila no fos murada ella tota via ére fortificada d'altres trincheres a tot lo rededor, y de focos molt bons, que ella no podie ser presa, sino per siti, y ab grans forces, y tambe tenie sis campanes de municio, que donauen dites trincheres.

Lo comte de Castel-Melhor per disfraçar aquest designe, y diuertir los curiosos que tenint compte les preparacions que feye per esta empresa, feu semblant de voler fortificar la frontera; sent venir de la vila de Porto, gran quantitat de materials, de hont plouehi la plaça de Viana, y feu marchar fusters mestres de cases, y altres necessaris en architectura per fer moltes maneres de Trabuils, y feu preparar gran quantitat de bescuyts, y altres prouisions necessaries, que enuà dins la vila de Melgaço per

per lleuar lo socorro, que podie tenir Saluaterra: y ha-
uent comunicat tot lo passat al senyor de Athies, que a
les hores estaua en Villanoua, y li donà orde de marchar
en campanya, y traure de les guarnicions vehines las tro-
pas de la gent de apeu, que ell iudicaua esser bastants a la
empresa. Ell era molt difícil de ferlos marchar a vista
de les plaçes que lo enemich te de la altra part de la ri-
bera, sens que ellas no coneguessen son designe, pero la
gran diligencia ques tingué en esta marxa, y les prepara-
cions, y municions que rebien cada dia a Malgaço, y les
compañies ordenades no essent cridades a aquesta en-
trada en Galicia, com se te de costum en aquesta fron-
tera los era vna partida de engany. De alli lo dit Com-
te hauent regonegut lo port de Lima feya semblant de
fortificar totes les places de la frontera, com qui no pen-
sava sino en defensarse. Los enemichs estant en aquesta
suspensió lo señor de Athies hisqué de Villanoua ab se-
xanta homes de apeu, in triguè 150. de la guarnicio de
Camiña, ent y sexanta de la de Valencia, y prengué sa-
rta en tres la vila de Monfaro, dehont la guarnicio cre-
ue cent y setanta homens, y totes les quals tropes lo se-
nyor de Roquemont Yuelin Capità al regiment de A-
thies li donaren carrech de Sargento mayor.

Als vint y nou del dit mes lo dit senyor Viola-
de Athies arribà ab molta gallardia y animo a Monfara
ahont auent pres la mayor part de la guarnicio, y se hos-
pedà a vna Iglesia anomenada nostra Senyora dels Mi-
racles

racles a mitja llegua de dit Monfara a igual distancia
de dit lloch, ahont estauen las ditas set barques aguar-
dantlo.

Lo endema a 30. aquest Comte tambe parti de la di-
ta vila de Monfara, fent a saber que lo endema a 31. ell
se auia de trobar a Malgaço, per fer marxar lo matex
dia lo dit senyor de Athies, y enuà en lo matex temps
vn soldad Frances nomenat la Bara al lloch hont esta-
uen les set barques sobredites per veure si ellas estauen
ab bon estat, y ferles tenir apunt, lo ques feu molt se-
cretamēt per no donarho a conexer als llochs vehints:
lo dit la Bara si posà de nit, y les posà en orde de fer
vela dos hores ans que no virgues lo dia: al qual temps
parti lo senyor de Boquemont que era Sargento mayor
per fer marchar la infanteria que estaua a nostra Senyora
sanctissima dels Miracles, a la matexa hora parti
tambe lo dit Comte de Monfara, y apres ell don Fran-
cisco de Franca Barbosa loctinent general, y Lluys
Oliuer Sargento mayor, que lo Comte elegi pe a que lo
seruissen prop de la persona per fer gent de molta con-
fiança, y de consideracio, y tanbe de alguns altres cau-
llers, y anà al deuant del dit senyor de Athies, quel en-
contrà a mitja llegua, ab lo qual tingué consell del
que hauen de fer lo dit senyor Mestre de camp se po-
sà de dins les dites barques que lo estauan aguardant,
acompañat del dit Francisco Barbosa loctinent general
del

de senyor Pere de Berancouet ayudant de Roquemort Sargento mayor, y de docents y cinquanta homens de apeu.

Tota la infanteria estaua diuïdida en tres parts, perque auien resolt de enuestir la plaça per tres parts: la vna partida auie de esser governada per lo Mestre de Camp, l'altra per lo lloctinent General, la tercera per lo Capita Christofol Mouzinho. Tres altres Capitans Antoni de Queiros Mascareñas de Meniña Frances, y de Rodrigo de Moura Coutinho, cada hu marxà ab vint y cinc soldats, entre los quals estauen los auenturers; los Capitans Mathias Osofio, Carlos Lluys de Atajda, Hyacintho de Magallarens de Meneses Emanuel Barbosa, Emanuel de Roca, ab ells lo senyor de la Nua, y la Grosille Fràncès la Touxa, y Diego de Alferes per empararse dels camins, per hont lo forro podie atribir als enemics, y perque tota la infanteria no auia pogut cabrer en dites barques, lo Comte donà orde que aquelles que marxau per terra, se trobà al lloch ahont la altra desembarcà per entrar en les dites barques, y passar de la altra part de la ribera quan los primers ne feren exits lo ques feu com se auia proposat.

Tots essent arribats deuant la dita villa de Saluatera ells se llançaren promptament a terra, y se empararen de vna eminencia ab tanta resolucio que començat a donar les primeres carregues, se feren senyors de les trinxeres, y proceguiren llur designe, ensems de

la

la plaça en manco de vna hora y mitja.

En aquesta ocasió combatè valerosament Gregori Lopez Governador de aquesta plaça: lo qual y fou mort a don Iuan Restello Capità Español, y mes de setanta soldats, pero de la part de Portugal foren sis soldats morts, y cinc los nassrats.

Essent axi entrats lo Mestre de Camp general, donà orde al dit senyor Boquemont de distribuyr la Infanteria en diuerses postes, lo que feu alsitit dels senyors la Capella, y Gaspar Nuñez ajudants, posant vna esquadra a la plaça de armas, y bon numero de soldats dins lo castell, ahont lo capità Meruilla fou posat per Governador, com los capitans Antoni de Queiros Mascareñas, Rodrigues de Moura Coutinho, Christofol Mouzinho de Alconcellos governaua en altres postes.

Los Religiosos de sant Francesch, vehent entrar los Portuguesos sobre la mala impressio que tenien de ells, prengueren lo santissim Sagrament del Eucaristia, y lo portaren fora de llur Monestir, pero los dits Portuguesos, y Francesos se portaren per terra, y lo adoraren ab gran humilitat sens fer dany algu al dit Conuent.

Lo Comte de Castell Melhor arribà allí, y passà la ribera a nado sobre son cauall, y regonegue la plaça, y visità las eminencias per veure si era convenient tenirse en dita plaça, per facilitar la entrada de a-

quex

quexa part dins la Prouincia Galicia, sobre al qual
tingue confell, y rebé lo auís del Mestre de Camp,
del Lloçinent General dels Sargentos Majors, y Ca-
pitans, fou resolt que dita plaga fos cremada y refada,
del qual lo dit Comte donà orde de executar-se, re-
seruant les Iglesias, en particular lo Conuent de sant
Francesch.

Los Portuguesos guanyaren en aquesta presa, sinch
banderes y algunes monucions de guerra, y de boca,

LAVS DEO